

T.B.M.M.
HALKLARIN DEMOKRATİK PARTİSİ
Grup Başkanlığı
Sayı : 967
Tarih : 28.11.2018

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

2911 Sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu Hakkında Kanunu'nda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi gerekçesiyle birlikte ekte sunulmuştur.

Prof. Dr. Mahmut TOĞRUL

TBMM İdare Amiri

Gaziantep Milletvekili

TBMM BAŞKANLIĞI	
Tali Komisyon	- Adalet - İnsan Haklarını İnceleme
Esas Komisyon	14'şleri
Tarih :	12 Aralık 2018
Esas No: 2/1425	

TBMM KANUNLAR ve KARARLAR BŞK.LİGİ
28 Kasım 2018
Numara:

TBMM GELEN EVRAK
28 Kasım 2018
No: 390 381
EBYS'ye AKTARILMIŞTIR

GEREKÇE

Düşünce değişiminde bulunmak veya belli ortak çıkarları savunmak amacıyla bir araya gelerek belli fikir ve kanaatler çerçevesinde kamuoyu oluşturma ya da siyasal karar organlarını etkileme amacı ile toplantılar yapılması ifade özgürlüğü kapsamında değerlendirilebilir. Gösteri yürüyüşü, belirli konular üzerinde halkı aydınlatmak ve bir kamuoyu yaratmak suretiyle o konuyu benimsetmek için gerçek ve tüzel kişiler tarafından kanun çerçevesinde düzenlenen yürüyüşleri ifade etmektedir. Kişilerin kendilerini gerçekleştirmelerinin ve öznel gelişimlerinin önemli araçlarından olan⁷⁶ barışçıl toplantı ve gösteri yürüyüşü hakkı, tıpkı ifade özgürlüğü gibi demokratik toplumun temellerinden birini teşkil etmektedir. Türkiye’de ifade özgürlüğü de dahil olmak üzere tüm insan hakları sorunlarının kökeninde yapısal bir krize dönüşen hukuk devleti sorunu yatmaktadır.

Toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkı örgütlenme özgürlüğü ve ifade ve özgürlüğü doğrudan ilişkilidir. Düşünce ifade özgürlüğü, düşünceyi korkmadan ve engellemeden açıklama, yayma, örgütlenme, bu düşünceler çerçevesinde örgütlenme, kişi toplulukları oluşturma, dernek kurma, toplanma ve gösteri yapma, iletişim bilgilendirme, bilgilenme hak ve özgürlükleri içerir. Türkiye’de hukuksal düzenlemelerin getirdiği kısıtlamalar doğrultusunda, demokratik haklarını kullanmalarından dolayı yargılanmakta ve cezaevinde tutuklanmakla cezalandırılmaktadır. Örneğin, gazetecilere, milletvekillerine, öğrencilere, kamu görevlilerine, sosyal medya kullanıcılarına ve neredeyse hükümeti eleştiren herkese sudan sebeplerle binlerce ceza davası açılmıştır. Bu davadaki sanıklar hemen her zaman suçlu bulunmakta çeşitli cezalara çarptırılmaktadır. Bundan kaynaklı, 2911 Sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşlerine muhalefet etme gerekçesiyle üst üste açılan davalar ve mahkeme kararları, kamusal alanda ‘muhalefet hakkının’ ortandan kaldırılması anlamına gelmektedir.

Türkiye Cumhuriyeti’nin taraf olduğu ve iç hukuk normu halinde olan Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi ve denetim mekanizması olan Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi içtihatları kapsamında; düşünce ve ifade özgürlüğü genelinde, toplantı ve gösteri yürüyüşleri özelinde dikkate alındığında, normatif hükümlerin yanı sıra, hakların kullanılması ile gerçek ve etkili bir toplantı ve gösteri yürüyüşünün varlığı için, devletin yalnızca çekimser kalma gibi negatif bir tutumla yetinemeyeceği belirtilmiştir. Türkiye’de herkesin ifade özgürlüğü, barışçıl toplanma ve gösteri hakkı ile örgütlenme özgürlüğü hakkı uluslararası sözleşmelerdeki güvenceye kavuşturulmalıdır.

2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu eski bir tarihe dayalı bir kanun ilkesi iken 1980 askeri darbesi sonrasında günümüze kadar özgürlükleri kısıtlayıcı ve cezalandırıcı haline geldi. 12 Eylül darbesinin etkisiyle yapılan bu kanun; oldukça detaylı uzun haliyle, örgütlenme ve özgür düşüncenin ifade edilmesinde örgütlenme ve özgürce düşüncenin ifade edilmesinde çok ciddi kısıtlamalar getirmiştir. Toplantı ve gösteri yapmayı izne tabii tutan yasa da, hükümet kolluk kuvvetleri atanarak toplantının iptal edilmesi, müdahale edilmesi hatta gerektiğinde zor kullanarak, güvenlik güçlerinin rahatça müdahale etmelerini içermektedir. Öte yandan, protesto ve gösteri yürüyüşüne katılanlar için fahiş cezalar içermektedir. Özellikle son dönemlerde toplantı ve gösteri yürüyüşü yapmak neredeyse imkansız hale gelmiştir.

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin içtihatlarına göre de iktidarın gösterdiği yerde, gösterdiği sınırlar içerisinde, gösterdiği sürede bir toplantı ve gösteri yürüyüşü hakkı düzenlenmesi ve tanımı mevcuttur değildir. Hükûmete düşen görev ise toplantı ve gösteri yürüyüşü yapanların güvenliklerini sağlamaktır fakat güvenliği sağlayacak olan bir mekanizma değil bizzat güvenliği tehdit eder hâle gelmişler. AIHM içtihatlarında, ifade özgürlüğünün özel bir şekli olan barışçı toplanma hakkının demokratik toplumun temeli olduğu ve özel toplanmalarla, kamuya açık cadde ve yollardaki toplanmaları ve yürüyüşleri de kapsadığı hususlarında kararlar oluşturulmuştur. Avrupa İnsan Hakları Komisyonu toplantıyı, 'bireylerin bir fikir ya da amacı açıklamak için kapalı veya halka açık yerlerde bir araya gelmeleri' olarak ifade etmektedir.

Türkiye'nin demokratikleşmesinde örgütlenme özgürlüğün ifade özgürlüğün sağlanması ve bu yönde yasal düzenlemeleri yapılması elzemdir. Bu amaçla "TOPLANTI VE GÖSTERİ KANUNU'NDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASI HAKKINDA KANUN TEKLİFİ" hazırlanmıştır.

TOPLANTI VE GÖSTERİ YÜRÜYÜŞLERİ KANUNUNDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA İLİŞKİN KANUN TEKLİFİ

MADDE 1- 6/10/1983 tarihli ve 2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanununun 3 üncü maddesinin ikinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Yabancıların bu Kanun hükümlerine göre toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenlemeleri için İçişleri Bakanlığına yirmi dört saat önce bildirim yapmaları yeterlidir.”

MADDE 2- 2911 sayılı Kanunun 6 ncı maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“**MADDE 6-** Toplantı ve gösteri yürüyüşleri, tüm il ve ilçe sınırları içerisinde kamu düzenini ve genel asayiş bozmayacak, vatandaşların günlük yaşamını aşırı ve katlanılamaz derecede zorlaştırmayacak şekilde önceden izin almaksızın düzenlenebilir. İl ve ilçenin büyüklüğü, gelişmişliği ve yerleşim özellikleri dikkate alınarak birden fazla toplantı ve gösteri yürüyüşü yer ve güzergâhı belirlenebilir.”

MADDE 3- 2911 sayılı Kanunun 9 uncu maddesinin birinci fıkrasında yer alan “yedi” ibaresi “üç” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 4- 2911 sayılı Kanunun 10 uncu maddesinin birinci fıkrasında yer alan “üyelerinin tamamının imzalayacakları” ibaresi “üyelerinden en az birinin imzalayacağı” şeklinde, “kırksekiz” ibaresi “on iki” şeklinde ve ikinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Bu bildirimde;

- a) Toplantının amacı,
 - b) Toplantının yapılacağı yer, gün, başlayış ve bitiş saatleri,
- belirtilir.”

MADDE 5- 2911 sayılı Kanunun 23 üncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“**MADDE 23-** Ateşli silahlar veya patlayıcı maddeler veya her türlü kesici, delici aletler veya taş, sopa, demir ve lastik çubuklar, boğma teli veya zincir gibi bereleyici ve boğucu araçlar veya yakıcı, aşındırıcı, yaralayıcı eczalar veya diğer her türlü zehirler veya her türlü sis, gaz ve benzeri maddeler taşınarak yapılan toplantılar veya gösteri yürüyüşleri Kanuna aykırı sayılır.”

MADDE 6- 2911 sayılı Kanunun 24 üncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“**MADDE 24-** Kanuna uygun olarak başlayan bir toplantı veya gösteri yürüyüşü, daha sonra 23 üncü maddede belirtilen kanuna aykırı durumlardan bir veya birkaçının vuku bulması sebebiyle, Kanuna aykırı toplantı veya gösteri yürüyüşü hâline dönüşürse, mülki amir ya da mülki amirin yetkilendirdiği bir görevli tarafından toplantı veya gösteri yürüyüşünün sona erdirilmesi konusunda uyarı yapılır. Toplantı ve gösteri yürüyüşüne 23 üncü maddede yazılı silah, araç, alet veya maddelerle katılanların bulunması hâlinde, bunlar güvenlik kuvvetlerince uzaklaştırılarak toplantı ve gösteri yürüyüşüne devam edilir.”

MADDE 7- 2911 sayılı Kanunun 28 inci maddesinin birinci fıkrasında yer alan “bir yıl altı aydan üç yıla kadar hapis” ibaresi “doksan gün karşılığı para” şeklinde, dördüncü fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve maddenin ikinci ve üçüncü fıkraları yürürlükten kaldırılmıştır.

“Güvenlik kuvvetlerine görevlerini yaptıkları sırada cebir ve şiddet uygulamak suretiyle mâni olanlar hakkında, fiilleri daha ağır bir cezayı gerektirmediği takdirde, altı aya kadar hapis cezasına hükmolunur.”

MADDE 8- 6/10/1983 tarihli ve 2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanununun 11 inci maddesinin birinci fıkrasının ikinci ve üçüncü cümleleri, 22 nci maddesinin birinci fıkrası ile 29 uncu, 30 uncu, 31 inci, 32 nci, 34 üncü ve 34/A maddeleri yürürlükten kaldırılmıştır.

MADDE 9- Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 10- Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.